

Irodalom és művészet.

** (Az Erzsébet oratoriumot), mely első előadása alkalmával oly nagyszerű hatást aratott, e héten, valószerűen szerdán, Liszt személyes vezetése mellett ismételni fogják.

** (A „Hon” felelős szerkesztését) az aug. 17-iki számtól kezdve ismét Jókai vette át, ki a provisorium alatt hozott katonai törvényszéki ítélet által, ettől több mint két évig el volt tiltva.

** (El nem fogadott színművek.) A nemzeti színházi drámabíró-bizottság „A csehek Magyarországon” című 3 felvonásos történeti vígjátékot, és „A boglyas” című 5 felvonásos népszínművet előadásra nem ajánlotta.

** (Pályadíj-kitűzés.) A „Növendékek Lapja” nyolcz aranyat tűzött ki egy növendékek felfogására mért vígjáték megírására. Lehet egy, két vagy három felvonásos. Beküldési határidő október elseje. A pályadíj okt. 20-dikán adatik ki. A művek a „Növendékek Lapja” szerkesztőségének, Kolozsvárra küldendők.

Egyház és iskola.

** (Magyarország bíbornok-primása), esztergomi érsek ő eminentiája e hó 17-dikén fővárosunkba érkezett a sz. István napi egyházi körmenet személyes vezetésére.

** (A kegyesrendiek pesti nagy-gymnáziumában) a tanulók száma a lefolyt iskolai évben 640 volt; ezek között magyar 574, német 12, szerb 3, oláh 1, cseh 4, magyar izraelita 43. Rendes tanár a kegyes tanítórendiek közül 12, rendkívüli tanár pedig 5 működött.

** (A bányakerületi ág. hitv. ev. szuperintendencia) ez évi egyházkerületi közgyűlése e napokban foly. A közgyűlés 15-ikén kezdődött s 19-ig tartott. Az egyetemes gyűlés okt. 5-én lesz.

** (A szarvasi főiskola) növendékeinek száma, a Tatay István igazgató tanár által közzétett iskolai értesítő szerint ez évben 414 volt; ezek közt ág. hitv. 275, helv. hitv. 18, róm. kath. 53, görög keleti vallású 13, Mózes vallású 55. — Az iskolai alumneumjótékonyosságát 144 tanuló élvezte.

** (Uj lelkészek fölavattatása.) Debreczenben, mint a „H—gy” írja, e hó 13-kán délelőtt a ref. nagytemplomban 42 uj lelkész eskettetett és avatottatott fel főtiszt. Balogh Péter ur által, ki ez alkalommal keneteljes beszédet s könyörgést tartott. Egyházkerületi kijelölés folytán Soltész László h. szoboszlói lelkész tartá az egyházi beszédet.

** (Nőnevelői vizsgálat.) Nyiregyházáról írják nekünk: Julius hó 27-dikén mentek végbe városunkban a Nozák Eliza kisasszony által másfél évvel ezelőtt állított nőnevelőben a vizsgák, díszes és nagyszámú közönség előtt a legjobb sikerrel. — Délelőtti 8 óraker a kisdédvoda termében nyitották meg ft. Simon Endre esperes elnöklete alatt a vizsgát, mely délutáni 1 óraker végződött be. A növendékek helyes, szabatos s határozott feleletei és a kitűnő kézimunkák városunk értelmiségét s a jelenvolt nagyszámú vidékieket meggyőzték e nőnevelő jelessége s a tulajdonosító kitűnő képzettsége felől. A szülők jutalmazva látták gyermekeikre tett fáradozásait. — Délutáni 6 óraker a nagy vendéglő termében szavalás és zenéből tartottak próbatétek. A terem egészen megtelt hallgatósággal; a játéksorozatból kiemelendő a Rákóczy-induló, 18 kézzel három zongorán, a növendékek, — s a Hunyady László opera, négy kézzel, a tanítók által játszva. Hosszan tartó taps és éljen követte a szavalatokat és játékokat. Ezután a növendékek táncpróbája következett s 11 óraker a közönség a legnagyobb megelégedéssel oszlott szét. — f.

** (Két tanyai iskolát) állítottak s láttak el rendes tanítókkal újra Hód-Mező-Vásárhelyen. Hasznos lépés a népnevelés emelésére.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

♣ (A könyvnyomdászati tökéletesítésére) egy öreg nyomdász egy indítványt áll elő. A könyvnyomdász — ugymond — a mindenféle szedő-, oszto- és nyomógépek fölaltalása, a betűk anyagának ügyes vegyíték módja, a minden szükségletre alkalmas festéknemek fölaltalása és tökéletesítése által folyvást emelkedik; csupán a henger javítására nem gondolt senki, mely a festéket a betűkkel megosztja; ez ma is csak régi kezdetleges állapotában van s a mint ma öntik, sokszor 24 óránál tovább alig használható. — Azért azon indítványt fordul szaktársaihoz, hogy a nyomdászok tegyenek össze jutalmat, külön a közönséges, külön a finomabb vagy illusztrált műre

alkalmas, legjobb, legtovább tartó henger-vegyíték kitalálására és összeállítására. Ez öreg nyomdász maga, indítványával egyszerre, 2 aranyat ajánl föl e czélra.

Közintézetek, egyletek.

** (A magyar képzőművészeti társulat) e hó 7-re összehívott rendkívüli választmányi ülésében az ideai albumpályázat ügye levén eldöntendő, a beérkezett több rendbeli pályaművek közül a választmány Székely Bertalanak Arany János „Ágnes asszony” című balladájából merített hármas képcykusát fogadta el az ideai album három műlapjául, s hogy a közönség kebeléből fölmerült azon igényeknek is eleget tegyen a társulat, melyek sürgetik, hogy albumában időnkint szent tárgyú művekkel is kedveskedjék tagjainak: rendkívüli kedvezményül a folyó évre még egy negyedik műlap kiadása is határozottatott, mely az említett kiválnaknak megfelelőleg Than Mórnak nemrég befejezett „Krisztus keresztsége a Jordán vizében” című szép oltárképe után készül. E negyedik műlapot mindazonáltal — minthogy a társulat körülményei azt különben nem engednék — csak előlegképen kapják a tagok, ugy, hogy a jövő évi album csak két lapot fog tartalmazni s csupán az ujonnan belépő tagok fognának jövő évre is 3 műlapot kapni, azaz Than Mórét is az ujak mellé. A választmány intézkedett, hogy a f. évi albumot legfőlegb uj év táján szét lehessen a tagoknak küldeni. „Ágnes asszony”, képcykusát maga a szerzőművész, Than Mór művét pedig Marastoni József fogja köre rajzolni.

** (Az első magyar iparbank) közgyűlése által a 2-dik részvény-sorozat kibocsátása ügyében hozott határozatot a helytartótanács megsemmisítette, és pedig azon oknál fogva, mivel a részvényesek a közgyűlésre nem külön meghívó jegyek, hanem hirdapok útján lettek meghíva, holott az alapszabályok szerint az előbbi összehívási módot kellett volna megtartani. Sajnos, hogy ifju intézetünket érdeklő ezen felette nagyfontosságú ügy már oly hosszú idő óta húzódik és ez által iparosaink hiteltűgye nem csekély hátrányt szenved.

** (A budai dalárda) legközelebb tartott közgyűlésén, a leköszönt elnök helyébe Nagy Gusztáv választott meg. Ugyanezen gyűlésben uj jeligét választottak az egylet számára, mely a következő: „Dalra szívvel, tette észszel”. Egyleti zászlótartó Gretscher József pesti ékszerész lett.

** (A pesti tűzoltó-egylet) alapszabályait a városi tanács ajánlólag terjesztette föl a helytartótanácsra.

** (A „Solt-vidéki vadász-társulat”) szept. 1-én Duna-Vecsén közgyűlést tartand, melynek tárgya az agaraszati díj-futás határnapjának kitűzése leendő.

Balesetek, elemi csapások.

** (Leszakadt házbolt.) A kereszt-utczai Köber-téle házban e hó 15-re virradóra nem kis szerencsétlenség történt. A házi ur nevezetesen a padlást e napokban kiadván raktáruval, a kereskedő ötezer mérő kukoriczát hordatott azonnal föl rá, ugy hogy e nagy súly az éjféli utáni órákban az egyik szoba stukaturáját benyomta, s Hubenai János nemz. színházi tag ifju nevelt leányát oda temető. Szerencsére a nagy robaj sokakat fölberesztett az udvarban, kik siettek a megmentéshez látni, s fél órai munka után sikerült is nekik az egészen elalélt ifju leányt kiszabadítani. Orvosi segély nem sokára életre hozta. Intézkedni kellene az ellen is, hogy a padlásra ne legyen szabad annyi terményt s más egyebet halmozni, a mennyi könnyen veszedelemmel jár.

** (Tűzvész) Csombord erdélyi községnek e hó 11-ikén majdnem fele leégett. Szám szerint 30—40 ház s a gazdák behordott takarmánya. A gyulás vigyázatlanságból épen a leghöbbsz délben keletkezett. Az oltást az enyedik eszközölték, kik azonnal a vész helyére siettek. Biztosítva alig volt valami. A kár tetemes. Enyeden gyűjtés foly a szerencsétlenek részére.

** (Tűzvész és gyilkosság.) Porcesd erdélyi oláh faluban e hó 4-dikén tűz tört ki, mely 63 gazda, lak- s gazdasági épületeit hamvasztá el. Egy falubeli lakót a felizgatott nép gyujtogatásról gyanusított, miért is azt vizsgálati fogságba helyezték. Másnap a falubeli lakók újra összegyűltek, hogy az állítólagos gyujtogatón boszut álljanak. Megrohanták a házat, melyben az illelő fogva volt, elhurezolták az égés színhelyére s ott nagy kegyetlenséggel megölték. A jelen levő felügyelő, két csend- s három pénzügyőr nem voltak képesek

a feldühödt néptömeget, mely között fanatikus nők játszották a főszerepet, visszatartani. A törvényszéki vizsgálat foly.

Mi ujság?

** (A főváros ünnepi díszben) volt a legközelebb lefolyt hét alatt. A zenede ünnepélyéhez még kettős ünnep: Ó Felsőge születésnapja, (melyen egy nagy esemény megtörtént, az országgyűlés egybehívását várták,) s szent-István királyunk napja csatlakozott. Pest polgári bizottsága előre gondoskodott, hogy mindez a lehető legnagyobb díszszel folyjon le; 17-dikén este hat katonai zenekar egyesülve játszott a vártéren, s ágyudörgések adtak jelt az egész város kivilágítására, míg délben a városi polgárság díszlakomát rendezett a lövöldében, fűszerezve lelkes áldomásokkal. Egész mai napig mindenütt nemzeti zászlók és szőnyegek lengenek, s szent István napja, ez országos ünnep is, Pesten és Budán a lehető díszszel lesz megülvé. Az indóháznál lelkes dalárok várták az érkező pályatársakat, kiknek nagy előadása ma délután lesz a városligetben. A főváros telve vidékiekkel és idegenekkel. — A hármas ünnepről, mely most is, midőn lapjaink sajtó alatt vannak, javában foly, jövőre bővebben lesz alkalmunk szólani, midőn egyes főbb mozzanatait képekben is fölmutatjuk. Addig is együtt örvendünk a mindenféle örömtől sugárzó arczokkal, melyek ez örömműnepekben hajnalsugarát üdvözlik az egész hazára földérülvendő szebb napoknak.

** (Liszt, a zenedei ünnepélyek után), mint halljuk, báró Augusz Antalhoz Szegszárdra rándul néhány napra, hol a vendégszerető házi gazda előre gondoskodik a zene nagy mesterének barátságos fogadtatásáról. Szegszárd, mint tudva van, boráról híres város, de a legkitűnőbb borok báró Augusz pinczéiben vannak, s így Lisztnek alkalma lesz a legközvetlenebb forrásból, pap létére is megízlelni báró Augusz azon híres borát is, melynek neve a külföldi kereskedésben: „vinum Augustianae confessionis.”

** (Liszt Ferencz tiszteletére) mult szerdán főt. Danielik János püspök ur rendezett egy fényes estélyt, melyre az ünnepektől művészen, leányán és vején (Bülow J. uron) kívül leginkább a hirdapírodalom képviselői voltak hivatalosak s hol Patikárus zenéje mellett vidám és kedélyes pohárköszöntések között telt el az idő.

** (Az ideiglenes országház) telkének átengedése ügyében e hó 14-dikén tanácskozott a pestvárosi gazdasági bizottság, s a föltételeket a következőkben állapítá meg: 1. A város, a Sándor-utczában most laktanyául használt telket, minden kárpótlás nélkül 10 évre adja át, csupán, a földesuri jog elismerése fejében, évenként 1 aranyat fizessen érte az országos alap. — 2. A tiz év leteltével a városi hatóságnak szabadságában álljon, az e telekre építendő házat becsértékben átvenni, vagy ellenkező esetben az országos alap a telket akkori becs-árában átveheti. — 3. Tekintve, hogy a városnak e telek átengedése s ennélfogva a rajta álló lovas laktanya nélkülözése miatt az elszállásolás eszközlése végett évi 2000 forinton fölülű bérért kellene más hasonló helyiségekről gondoskodnia: ennélfogva a kitűzött tiz év alatt a kérdéses laktanyára eső beszállásolási teher az országos alapot, illetőleg a magas kormányzékot illesse. — Az építendő országház terve iránt is megegyeztek már, ugyanis az ez ügyben működő bizottság e hó 15-ikén tartott ülésében a tárgyalás alá került 4 terv közül Ybl tervét fogadta el, azzal a módosítással, hogy keresztfal-építés helyett szilárd, később más czélokra, például kiállításokra is használható épület állítsák s a homlokzat stylje is jobb öszhangzásba hozassék a körülötte lévő épületek, ugymint a Festetics-palota és a muzeum styljével.

** (Erdélyben is tavaszodik.) Az erdélyi fő-kormányzék, mely nem rég a mostoha időjárás alatt kénytelen volt Kolozsvárról Szebenbe vándorolni át, most ismét visszaköltözik. A „K. K.” mint biztos hirt írja, hogy a fő-kormányzék föld-terhermentesítési osztálya már e hó 16-dikán visszatér Kolozsvárra.

** (Uj dalárda.) Pesten „Nemzeti dalkör” cím alatt új dalárda alakul, s alapszabályai már föl vannak terjesztve a helytartótanácsra.

** (Ajándékok a nemzeti muzeumnak.) A nemzeti muzeumban a természetiek osztálya érdekes ajándékot kapott Mexikóból, Scherzenlechner mexikói államtanácsostól. Ez ajándék 150 kitémött madárból s egy jókora csörgő kigyóból áll, mely szintén ki van tömve.